

LABURPENA

Covid-19aren hedapenak munduko jarduera ekonomikoa hankaz gora jarri du. EAEko ekonomiaren kasuan, 2020ko lehen hiruhilekoan BPGaren urte arteko jaitsiera tasa %3,2 izan da, hiruhileko arteko kalkuluan %4,7ra iristen delarik. Bat-bateko beherakada hori 2019an lortu zen %2,2ko erritmo ia konstantearen ondoren gertatu da, eta martxoaren bigarren hamabostaldian ezarri zen alarma egoerari lotuta dago. Osasun alarmak funtsezkoak ez ziren jarduera guztiak geldiarazi zituen eta deseskalatze prozesua hasieran aurreikusitakoa baino luzeagoa izan da, ia bigarren hiruhileko osora luzatu baita. Horregatik, bigarren hiruhilekoan BPGaren jaitsiera lehenengoarena baino nabarmen handiagoa izatea espero da. Ekonomiaren bilakaera hori munduko herrialde gehienetan gertatu da, BPGan beherakada nabarmenak izan baitituzte. Hala, euroguneak %3,1 egin du behera urtetik urtera, eta %3,6, berriz, hiruhilekotik hiruhilekora.

Europako herrialde askotan konfinamenduko erabakiak hartzeko orduan erabili den sinkroniak kanpo merkataritza geldiarazi du. Martxoaren bigarren hamabostaldian, ia bere osotasunean mugatu ziren norbere lurraldetik kanpo saltzeko eta erosteko aukerak. Hamabostaldi horren eragina oso handia izan zen eta hiruhileko osoko esportazio errealak %7,5 jaitsi ziren; inportazioak, berriz, %7,3 gutxitu ziren. Bilakaera horien ondorioz, kanpoko saldoak ez zion inolako ekarpenik egin BPGren hazkundeari.

Martxoaren erdialdera arte kapitalaren eraketa gordinak erakusten zuen dinamismoa bertan behera geratu zen une hartan, zeren eta jarduera denbora jakin batez geldiarazteak hainbat inbertsio proiektu gauzatzea eragotzi baitzuen. Oro har, magnitude hori ez zen berriro ekonomia osoaren batez bestekoa baino gehiago hazi eta %3,6ko murrizketa izan zuen. Jaitsiera handiagoa izan zen ekipamendurako ondasunen atalean (-%5,0), baina gainerako inbertsioari ere, eraikuntzako jarduerak barnean hartzen baititu, eragin zion (-%2,8).

Konfinamenduaren ondorioetako bat merkataritza eta ostalaritza ia erabat ixtea izan zen. Horrek familien gastu aukerak baldintzatu zituen, eta, kontsumo horren zati bat Interneteko plataformetara bideratu bazen ere, kontsumo pribatua %4,8 murriztu zen lehen hiruhilekoan. Aitzitik, kontsumo publikoak nabarmen egin zuen gora aldi horretan (%4,1), pandemiak agerian utzi zituen osasun eta gizarte premiengatik.

Sektoreen ikuspegitik, lehen arloak bakarrik handitu zuen bere balio erantsia (%3,5), elikadura funtsezko jardueratzat jo zelako. Bestalde, eraikuntzak bere jardueraren zati bati eutsi zion, baina ez zen nahikoa izan tasa positiboan jarraitzeko (-%2,7), eta, aldi berean, industriak bere balioaren zati handi bat galdu zuen (-%3,6).

Pandemiak zerbitzu pribatuak kaltetzen ari dira bereziki. Sektore osoak %2,8 murriztu zuen bere balio erantsia, baina administrazio publikoari, hezkuntzari, osasunari eta gizarte-zerbitzuei lotutako jarduerak, horiek guztiak funtsezko jarduerak baitira, %1,2 handitu zuten balio erantsia. Aitzitik, urruntze neurriek eragin handia izan dute merkataritza, ostalaritza eta garraioan eta jarduera horien balio erantsia %4,2 jaitsi zen lehen hiruhilekoan. Halaber, normaltasunera itzultzeko denbora gehien beharko duten jarduerak dira, eta, beraz, ez da epe laburrean susperraldirik sumatuko. Gainerako zerbitzuek (-%4,0) merkataritzaren eta ostalaritzaren antzeko portaera erakutsi zuten.

Jardueraren gelditzeak eragina izan zuen enpleguan, lanaldi osoko lanpostu baliokidetan neurtuta, %2,8ko beherakada izan baitzuen. Tasa horrek adierazten du 27.700 enplegu galdu direla duela urtebete zeudenekin alderatuta, eta 37.600 lanpostu, berriz, aurreko hiruhilekoarekin alderatuta. Beste modu batean esanda, hiruhileko bakar batean galdu da azken bi urtean sortutako enplegu guztia. Balio absolutuan, kalte handiena jasan zuen sektorea zerbitzuena izan zen; hala eta guztiz ere, urte arteko tasak negatiboagoak izan ziren eraikuntzan eta industrian (-%3,4 bi kasuetan, zerbitzuen -%2,7ren aldean).

Jarduera gelditzearen ondorioz ager daitezkeen arriskuak bat deflazioa da. Lehen hiruhilekoan, BPGaren deflatoarea %0,6 baino ez zen igo, baina apirilean, prezioen azterketan erreferentzia nagusietako bi, hots, KPI eta IPRI indizeek, urte arteko tasa negatiboak izan zituzten jada. Lehenengo kasuan, kontsumoko prezioak %0,5 merkatu ziren urte arteko tasan, eta industriako prezioak, berriz, %4,6. Petrolioaren prezioaren bilakaera da prezioen indizeen jaitsiera hori azaltzen duten arrazoiak bat, baina, industriaren sektorean bereziki, prezioak ez igotzea merkatu kuotari eusteko estrategia bat da.

Azken hiru hilabeteetan, ekonomia nagusietarako aurreikusi diren eszenategi makroekonomikoak behin eta berriro eguneratu dira. Euskadi ez da salbuespena, eta aurreko buletin ekonomikoan BPGaren %3,6ko jaitsiera aurreikusten bazen, oraingo egoeran urte arteko tasa -%8,7koa da. Argitaratu diren EAEko ekonomiarako aurreikuspenen panoramaren barruan, Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzaren koadro makroekonomikoa ezkorrena da. Hala eta guztiz ere, hainbat erakunde Espainiako ekonomiarentzat egin dituzten estimazioen ildotik doa. Oro har, BPGren bat-bateko jaitsiera espero da bigarren hiruhilekoan, eta, aurreikuspen horren arabera, -%13,4ra iritsiko da. Hiruhileko hori krisi honetako punturik baxuena izango da. Hortik aurrera, suspertze fase bat hasiko da, baina aldakuntza tasa positiboak ez dira 2021eko bigarren hiruhilekora arte iritsiko. Urte horretan, BPGa %6,7 handituko da, aparteko balioa baita, baina ez da nahikoa izango EAEko ekonomiari 2019an izan zuen mailara itzularazteko. Era berean, aurtan 68.100 lanpostu galduko direla aurreikusten da, eta datorren urtean 47.900 lanpostu sortuko direla. Egoera horretan, langabezia-tasa %13,7ra igoko da aurtan, eta %12,2ra jaitsiko da 2021ean.